

***Statenstuk* 2008-348**

Vaststelling en follow-up rapport Commissie rol en taken

Voorgestelde behandeling:

- Statencommissie Bestuur, Financiën en Economie op 5 november 2008
- provinciale staten op 12 november 2008

Voorstel van het Presidium van provinciale staten van Drenthe

Inleiding

Op 14 mei 2008 werd het rapport van de Commissie rol en taken provincie Drenthe gepubliceerd. Even daarvoor was het rapport van de commissie-Lodders over provinciale taken naar buiten gekomen en weer een maand later werd het Bestuursakkoord rijk-IPO 2008-2011 vastgesteld. Deze drie documenten leiden alle tot de conclusie dat de provincie Drenthe zich dient te (her)bezinnen op haar takenpakket en op de rollen die zij als middenbestuur in deze regio daarbij wil spelen.

In een eerste bespreking van het rapport Rol en taken en bij de behandeling van het concept-Bestuursakkoord is door zowel PS als GS aangegeven dat er behoefte was aan een verdere verdieping van de discussie over de consequenties van deze documenten voor de profilering, positionering en taakopdracht van de provincie, zowel vanuit het perspectief van het dagelijks bestuur (en de ambtelijke organisatie) als dat van de volksvertegenwoordiging.

In een gezamenlijke conferentie van PS en GS op 17 september jl. heeft die verdieping van de discussie plaatsgevonden.

De conferentie heeft geleerd dat de discussie over de concrete gevolgen van deze rapporten nog verder gevoerd moet worden. Dit zou aan de hand van een concreet Programma van aanpak ter uitwerking van de in de rapporten en het bestuursakkoord aangegeven lijnen plaats kunnen vinden. Wel is een ieder het erover eens dat een herbezinning op de taakopdracht en de rollen van de provincie noodzakelijk is én dat een concrete uitwerking daarvan nog binnen deze collegeperiode tot een afronding moet komen, zodat effectieve maatregelen in de nieuwe periode kunnen worden doorgevoerd.

Advies

1. De conclusies en aanbevelingen uit het rapport van de Commissie rol en taken provincie Drenthe overnemen.
2. De daarbij aangegeven voorstellen voor een follow-up van deze aanbevelingen, zoals weergegeven in bijlage 1, vaststellen.
3. Aan het college van GS opdragen om de aldus aangegeven uitvoering van de conclusies en aanbevelingen ter hand te nemen op grond van een Plan van aanpak (inclusief tijdpad), dat eind 2008 aan de staten ter goedkeuring wordt voorgelegd, conform de kaders die in bijlage 2 zijn aangegeven.

Meetbaar/Beoogd beleidseffect

De voorgestelde follow-up van de aanbevelingen uit het rapport Amen is geen Amsterdam dient om concreet handen en voeten te geven aan de conclusies uit het rapport. Daarbij moet uiteraard ook het Bestuursakkoord rijk-IPO worden betrokken. Als eerste stap is een Plan van aanpak nodig om het traject van heroverweging van taken en rollen, over de hele breedte van het provinciale werkveld, vorm en inhoud te geven. Daarbij zijn onder andere de wijze van sturing, organisatorische vormgeving, fasering en benodigd budget aandachtspunten. In het Plan van aanpak zullen vragen als: Wat gaan wij doen? Wie gaan het doen? Hoe gaan wij het doen? en Wanneer is het gereed? aan de orde moeten komen.

Uiteindelijk zal de provincie Drenthe op de belangrijkste beleidsterreinen aan het eind van dit traject haar positionering en rolopvatting opnieuw hebben gedefinieerd.

Argumenten

1. *Aan de aanbevelingen uit het rapport Amen is geen Amsterdam dient concreet handen en voeten te worden gegeven.*

Het is, gezien de rollen en verantwoordelijkheden van PS respectievelijk GS, het meest aangegeven om GS te vragen deze "handen en voeten" verder vorm te geven. PS geven daarbij (op grond van de bijlagen 1 en 2) de kaders aan waarbinnen de uitvoering plaats moet vinden en spreken met GS af hoe zij tijdens het traject sturing op het project kunnen houden. Een nader Plan van aanpak, dat de goedkeuring van PS moet krijgen, biedt daartoe de mogelijkheid.

2. *De conferentie van PS en GS op 17 september heeft laten zien dat de discussie over de concrete gevolgen van het rapport en van het Bestuursakkoord rijk-IPO nog niet is afgerond.*

Het opstellen van een Plan van aanpak en de bespreking daarvan in PS biedt de komende maanden de ruimte om de discussie verder te brengen en gedachten nader te bepalen. De uitvoering van het traject dat daarop volgt zal stapsgewijs tot concrete visies en conclusies moeten leiden.

Uitvoering

Tijdsplanning

Het Plan van aanpak zal ten behoeve van behandeling in de vergadering van PS van 17 december 2008 tijdig aan PS worden aangeboden.

Het Plan van aanpak bevat een concreet tijdpad waarbinnen het gehele traject van uitvoering plaats zal vinden. Afronding dient uiterlijk aan het eind van deze statenperiode plaats te vinden.

Financiën

De totale kosten nader te bepalen bij vaststelling Plan van aanpak.

Monitoring en evaluatie

Bij vaststelling van het Plan van aanpak dienen afspraken te worden vastgelegd over de wijze waarop monitoring van het uitvoeringstraject door PS zal plaatsvinden, alsmede over de frequentie daarvan.

Extern betrokkenen

N.v.t.

Communicatie

N.v.t.

Bijlagen

1. Voorstellen voor follow-up van de aanbevelingen uit het rapport van de Commissie rol en taken provincie Drenthe, getiteld Amen is geen Amsterdam, d.d. 14 mei 2008.
2. Opdracht aan GS voor nadere uitwerking van de heroverweging van rollen en taken.
3. Samenvatting van de conferentie van PS en GS d.d. 17 september jl.

Ter inzage in de leeskamer

N.v.t.

Assen, 13 oktober 2008
Kenmerk: 42/SG/2008012079

Het Presidium van provinciale staten,

A. van der Tuuk, vice-voorzitter
mevrouw I.M. Rozema, griffier

ga.coll.

Provinciale staten van Drenthe;

gelezen het rapport van de commissie Rol en taken provincie Drenthe d.d. mei 2008, getiteld Amen is geen Amsterdam;

gelet op de discussie tijdens de conferentie van PS en GS op 17 september 2008;

gelezen het voorstel van het Presidium van provinciale staten van 13 oktober 2008, kenmerk 42/SG/2008012079;

BESLUITEN:

- I. de conclusies en aanbevelingen van het rapport van de Commissie rol en taken provincie Drenthe d.d. mei 2008 over te nemen;
- II. de voorstellen voor een follow-up van deze aanbevelingen, zoals weergegeven in bijlage 1, vast te stellen;
- III. aan het college van GS op te dragen om de aldus aangegeven uitvoering van de conclusies en aanbevelingen ter hand te nemen op grond van een Plan van aanpak (inclusief tijdpad), dat eind 2008 aan de staten ter goedkeuring wordt voorgelegd, conform de kaders die in bijlage 2 bij dit besluit zijn aangegeven.

Assen, 12 november 2008

Provinciale staten voornoemd,

, griffier

, voorzitter

FOLLOW-UP VAN DE AANBEVELINGEN UIT HET RAPPORT AMEN IS GEEN AMSTERDAM VAN DE COMMISSIE ROL EN TAKEN PROVINCIE DRENTHE

Hierna zijn de conclusies en aanbevelingen uit het rapport integraal weergegeven met daaronder de voorstellen voor de follow-up.

1. Drenthe versterkt haar rol in interbestuurlijk en Europees verband

De wereld van nu, met zijn onbeperkte grenzen en bijbehorende complexe vraagstukken, dwingt Drenthe tot het steeds vaker over de eigen grenzen heen kijken. Dat is een open deur. De commissie benadrukt nog maar eens dat een steeds verdergaande blik naar buiten (dat wil zeggen richting Brussel en richting onze Europese regio) van groot belang is.

Vanuit die constatering is de commissie van oordeel dat Drenthe zich meer dient te positioneren als spin in het web waar de draden vanuit Zwolle (Lelystad-Amsterdam), Twente, Niedersachsen en Noord-Nederland samenkomen, om vanuit die gedachte een visie te ontwikkelen over bestuurlijke netwerkvorming en interbestuurlijke contacten. De provincie zal hier duidelijk meer werk van moeten maken om klaar te zijn voor toekomstige ontwikkelingen en op pro-actieve wijze als serieuze gesprekspartner hierin een sturende rol te hebben.

Voorstel voor follow-up

PS geven deze aanbeveling in handen van het college van GS met het verzoek op grond hiervan het Europa- en regiobeleid met de daarbij behorende bestuurlijke samenwerking nader vorm en inhoud te geven en over de voortgang en concrete resultaten de staten jaarlijks te rapporteren.

2. Drenthe als intermediair bestuur

Vanuit haar positie als middenbestuur is er voor de provincie zeker een taak weggelegd als het gaat om het tot stand brengen van synergie tussen Europees c.q. rijksbeleid en lokale beleidsbelangen. Die rol wordt door partijen ook van de provincie verwacht. Dit kan zijn in de rol van vertaler van Europees en rijksbeleid naar het regionale/lokale niveau. Dit kan ook zijn in de rol van belangenbehartiger, pleitbezorger voor regionale en lokale belangen bij het rijk of in Brussel. Dat dit (deels) via de lijn van het SNN verloopt, versterkt de Drentse positie alleen maar.

Voorstel voor follow-up

PS hebben inmiddels via een motie zorg gedragen voor inrichting van een Europa-loket. GS wordt gevraagd hieraan zo snel mogelijk uitvoering te geven.

PS verzoeken GS voorts om nader te onderzoeken op welke beleidsterreinen de intermediaire rol van de provincie nadrukkelijker vorm kan krijgen en de staten hierover in het voorjaar van 2009 te rapporteren.

3. Drenthe is Zuid-Holland niet en Amen is geen Amsterdam

De specifieke situatie van Drenthe is van belang in de discussie over positionering en legitimatie. Rollen en taken zijn anders dan van provincies in de Randstad. Op de provincie wordt vaker een beroep gedaan en er mag meer van worden verwacht. De provincie is hier meer "nodig". Dat geldt in de relatie met de plattelandsgemeenten in veel gevallen nog meer dan voor de stedelijke gemeenten.

De rollen die daar bij passen zijn de volgende.

- Een ontwikkelingsgerichte regisseur.
- Op regionaal niveau een gedragen visie ontwikkelen.
- Vanuit de helicopterview de regio overzien en hiaten opsporen.
- Van daaruit kiezen voor coördinatie van processen of het regisseren van processen.
- Vormgever van spreidingsbeleid van voorzieningen over de schuttingen van gemeenten heen.
- Regionale scheidsrechter : beslissen in tegengestelde belangen.
- Waar nodig voorzien in expertteams en "vliegende brigades" ter ondersteuning

Voorstel voor follow-up

PS vragen aan GS in elke nota of notitie waarin een beleidsvoornemen wordt toegelicht, expliciet en beargumenteerd aandacht te geven aan de voorgenomen rolinvulling.

Zie ook het voorstel onder punt 4 met betrekking tot het format van statenstukken.

4. Maak gebruik van het toetsingskader

De commissie heeft een toetsingskader ontwikkeld voor de beoordeling van de vraag of bepaalde taken en rolinvulling door de provincie moeten worden behartigd. Een uitgebreide toelichting op dit kader staat beschreven in hoofdstuk IV.1.

Voorstel voor follow-up

- a. PS besluiten het toetsingskader in alle gevallen van provinciale bemoeienis systematisch toe te passen, zowel bij bestaande taken als in discussies over op te pakken nieuwe taken. De toetsing van bestaande taken aan het kader wordt door GS vormgegeven en de resultaten worden expliciet en transparant aan de staten voorgelegd ter goedkeuring.
- b. In het format van statenstukken wordt een nieuwe rubriek opgenomen: Afweging met betrekking tot rol en taak. Daarin wordt kort toegelicht waarom de desbetreffende taak is/wordt opgepakt en waarom en hoe de gekozen rol daarbij wordt ingevuld.

5. Meer focus op minder taken

De commissie pleit voor meer focus op minder taken.

- Omdat teveel versnippering van aandacht vermindering van kwaliteit betekent en ook vermindering van effectiviteit.
- Omdat onduidelijkheid rond verantwoordelijkheden tussen bestuurslagen uiteindelijk een slechter product oplevert voor de samenleving. Het gaat om de maatschappelijke effecten van beleid. Ge-kissebis tussen overheden draagt daar niet aan bij.

Dat betekent dat de provincie zich primair moet concentreren op taken waar ze voor aan de lat staat en ook goed in is: alles rondom omgevingsbeleid, water, milieu, mobiliteit, economische zaken en aanverwante onderwerpen. Dat betekent uiteraard niet dat ze dit alleen kan behartigen. Voor een effectief vormgeven en uitvoeren van beleid op dit terrein is ook afstemming met gemeenten en andere partners noodzakelijk. De provincie heeft ook hen nodig om taken voor elkaar te krijgen en gestelde doelen tot in de haarvaten van de Drentse samenleving te bereiken.

Op terreinen die primair van de gemeenten zijn (breedtesport, maatschappelijke ondersteuning, onderwijs en stedelijke ontwikkeling) heeft de provincie uitsluitend een rol te vervullen als er vraag vanuit de gemeenten is naar coördinatie, afstemming of inzet van expertise. De regionale helicopterview van de provincie kan op een aantal terreinen gunstig zijn voor gemeenten of andere partners in het veld. Vanuit de autonome taakopvatting dient hier echter wel terughoudend mee te worden omgegaan.

Voorstel voor follow-up

- a. PS besluiten dat op de terreinen breedtesport, maatschappelijke ondersteuning, onderwijs en stedelijke ontwikkeling uitsluitend nog een rol voor de provincie is weggelegd, indien er sprake is van een vraag vanuit of taakverwaarlozing door gemeenten dan wel sprake is van een duidelijk bovenlokaal belang.
Ook indien en voorzover er sprake is van genoemde situaties dient de provincie haar rol op dit punt zodanig in te vullen dat de uitvoering van beleid uitdrukkelijk aan gemeenten wordt gelaten.
- b. PS dragen aan GS op met concrete voorstellen te komen over afbouw c.q. gewijzigde invulling van deze taken en deze te voorzien van een concreet tijdpad, de financiële en personele consequenties en te treffen maatregelen (zie ook het voorstel onder punt 4, sub a).

6. Omgaan met mechanismen van agendering

De provincie is tot op zekere hoogte autonoom in het bepalen van de taken die zij oppakt. De commissie is van oordeel dat de bestuursorganen van de provincie Drenthe dit echter niet kritiekloos kunnen doen.

Zowel PS als GS dienen bij hun beslissingen om onderwerpen op de agenda te zetten zorgvuldig af te wegen vanuit welke taak en/of rol zij dat doen. Daarbij dient in ogenschouw te worden genomen of niet een andere wijze van interventie meer voor de hand ligt en wellicht zelfs effectiever is in termen van maatschappelijke doelbereiking.

Fracties in PS zouden vaker hun partijlijnen kunnen gebruiken om onderwerpen onder de aandacht te brengen van het orgaan, dat het eerst aangewezen is om oplossingen aan te dragen, zij het het rijk, of de gemeente.

Voorstel voor follow-up

Zie onder punt 4 en 5.

7. De provincie als financier

"Money makes the world go round" en dat geldt ook voor Drenthe. Geld is een effectief smeermiddel voor roestige processen. De provincie bevindt zich in een relatief luxe positie wat betreft haar financiële armslag (hoewel het rijk zijn begerige oog daar inmiddels ook op heeft doen vallen!). Gemeenten en andere partners weten dat. In relatie tot de (toenemende) taken waarvoor gemeenten zich gesteld zien, is hun portemonnee relatief dun. Er wordt dus regelmatig een beroep op de provincie gedaan voor aanvullende financiële middelen. Aan de andere kant zwaait de provincie zelf ook met de geldbuidel als zij dingen gedaan wil krijgen.

Het is zaak om daar wijs mee om te gaan.

De commissie beveelt aan:

- dat de provincie met haar financiële middelen meer vraaggericht te werk gaat in plaats van aanbodgericht. Dat betekent onder andere dat de provincie géén incidentele subsidies verstrekt, als niet van tevoren helder is dat de gemeente de structurele financiering kan overnemen;
- dat de provincie geld niet als enige smeermiddel ziet om processen (weer) op gang te krijgen;
- dat de provincie het credo "wie betaalt, bepaalt" niet al te strikt invult: de provincie bepaalt de kaders en randvoorwaarden, maar hoeft als financier niet daarin de legitimatie te vinden om zich ook met de (wijze van c.q. instrumentatie van de) uitvoering te bemoeien. Het gaat om de resultaten. Daar moeten heldere afspraken over worden gemaakt;
- dat de provincie waakt voor een "subsidieverslaving" bij de partners;
- dat de provincie middelen veel minder versnipperd inzet;

- dat de provincie zou moeten overwegen om op sommige terreinen niet meer te willen fungeren als doorgeefluik voor financiële stromen van het rijk naar gemeenten. Er is immers geen toegevoegde waarde voor een provinciale rol. En mocht de provincie nog wel enige armslag hebben in dit proces, dan verleidt het alleen maar tot rollen die het toetsingskader niet doorstaan.

Voorstel voor follow-up

- a. PS besluiten dat aan GS wordt gevraagd om intern een inventarisatie te houden van alle meerjarige projectsubsidies, verdeeld naar beleidsterrein. Daarbij wordt aangegeven wie de ontvanger is, wie de co-financier is, wat de hoogte en de looptijd van de subsidie is en op wiens initiatief de subsidie is verstrekt. Tevens wordt aangegeven wat er gebeurt met het project na beëindiging van de subsidie.
Deze inventarisatie dient niet alleen aan PS en GS, maar ook ambtelijk inzicht te geven in de mate van versnippering van middelen, in de follow-up van afgeronde subsidieverstrekking (is daarin voorzien of verdampen de beoogde effecten?), in de (financiële) betrokkenheid van gemeenten en of er sprake is van aanbod- of vraaggestuurde subsidiëring.
- b. PS besluiten dat aan GS wordt gevraagd om een inventarisatie te maken van geldstromen van EU/rijk naar gemeenten die via de provincie worden doorgesluisd en vervolgens zich te beraden op de vraag of deze doorgeefluikfunctie moet worden gehandhaafd en daarover aan PS te rapporteren.

8. Andere focus voor bestuur en organisatie

Er wordt in de nabije toekomst van de provincie een andere benadering gevraagd. Het gaat om ontwikkelingsgericht denken en besturen, vanuit een integrale benadering. Dat vraagt om visievorming en het stellen van heldere kaders en vervolgens een strakke regievoering. In de nieuwe wet RO vinden wij deze benaderingswijze al voor een groot deel terug. Ook de commissie Ladders volgt deze lijn. De Commissie rol en taken onderschrijft dit en heeft in voorgaande paragrafen de noodzaak van een dergelijke attitudewijziging aangetoond.

Een integrale benadering vergt ook het doorbreken van kolommen en portefeuilles en dus ontschotting van de beleidsvorming. De commissie beveelt daarom aan om beleidsontwikkeling meer thema-gericht en gebiedsgericht in te vullen. Het aanwijzen van programmagedeputeerden kan daarbij behulpzaam zijn. Daarnaast zou het inzetten van accountmanagers vaker toegepast moeten worden.

Voorstel voor follow-up

PS vragen aan GS om jaarlijks bij de jaarstukken een separaat voortgangsverslag te voegen, waarin wordt ingegaan op de stand van zaken rondom themagerichte en gebiedsgerichte beleidsvorming, de inzet van accountmanagers en de doorbreking van beleidskolommen (met andere woorden, de voortgang van het cultuurveranderingsproces). Een "klanttevredenheidsonderzoek" zou eind 2010 een aangewezen middel zijn om de effecten van de beoogde veranderingen te meten.

9. Inzet van expertise anders invullen

Zoals gebleken is, wordt van de provincie op een aantal terreinen en op diverse momenten inzet van expertise gevraagd. Vanuit die expertise kan de provincie ook een paar van haar rollen goed invullen. Kortom, daar zit toegevoegde waarde voor de provinciale rol.

Met betrekking tot die inzet van expertise heeft de commissie een drietal aanbevelingen:

- a. Zet expertise in voor het aangeven van kaders, maar voorkom bemoeienis met de concrete uitvoering. Experts dienen in hun rol van adviseur of regisseur te blijven. Vanuit hun kennis zijn zij echter gauw geneigd om de uitvoering dan ook maar ter hand te nemen. Daarmee begeven zij zich op andermans terrein en het werkt tevens afhankelijkheid van die kennis in de hand.

- b. De commissie geeft in overweging of de provincie op grond van haar expertise vaker een loketfunctie voor gemeenten en/of instellingen kan vervullen. Het gaat dan om gebruikmaking van schaarse expertise, die gemeenten slechts eens in de zoveel tijd nodig hebben, maar die bij de provincie permanent aanwezig is. De inzet van expertteams of "vliegende brigades" is hier een voorbeeld van.
- c. Ten slotte adviseert de commissie om op bepaalde terreinen nadrukkelijk te heroverwegen om in het verleden extern geplaatste, maar nog steeds voor 100% gesubsidieerde, expertise weer intern bij de provincie onder te brengen. Het leveren van expertise door de provincie heeft zoals gezegd toegevoegde waarde. Het handhaven en verder ontwikkelen van die expertise is dus ook blijvend van belang. De provincie dient naar het oordeel van de commissie daar voldoende invloed op te houden.

Voorstel voor follow-up

PS vragen aan GS een notitie op te stellen waarin een visie wordt neergelegd op de inzet van provinciale expertise, op het extern dan wel intern positioneren van die expertise en waarin concrete voorstellen worden gedaan voor inzet van expertteams, dan wel voor inzet van bepaalde loketfuncties. Deze notitie wordt ter bespreking aan PS voorgelegd in het voorjaar van 2009.

10. Een mal voor invulling van rollen en verantwoordelijkheden in relatie met partners

De commissie durft op grond van haar bevindingen de stelling aan dat er in de relatie tussen provincie en gemeenten en tussen provincie en stakeholders een wenselijk vast stramien aan te geven is. Dit bestaat eruit dat in de voorbereiding van beleid de provincie verantwoordelijk is voor het in goed overleg formuleren van een gedeelde en gedragen visie. Die visie geeft alle spelers op het veld richting en houvast. Op grond van die visie worden met gemeenten en relevante stakeholders concrete afspraken gemaakt over de kaders voor beleidsuitvoering. Daarin moeten onder andere helder de grenzen worden aangegeven van provinciale en gemeentelijke interventie. Binnen die kaders zijn gemeenten en relevante stakeholders vrij om invulling te geven aan hun eigen verantwoordelijkheden. De provincie trekt zich dus tijdens de uitvoering terug, maar bewaakt de kaders. Zij stuurt op uitkomsten. Ook staat zij aan de lat om de rug recht te houden met betrekking tot de afgesproken kaders en ze dient zonedig van haar doorzettingsmacht gebruik te maken als partijen zich niet aan de afspraken houden. Dat biedt de spelers op het veld houvast.

Voorstel voor follow-up

PS besluiten bovenstaand stramien als kader mee te geven aan GS om te hanteren bij beleidsontwikkeling en -implementatie.

11. Focus op de juiste definitie van "de samenleving"

De commissie constateert dat de "natuurlijke" partners uit de samenleving voor een bestuur op regionaal niveau zich bevinden in het samenstel van maatschappelijke organisaties, belangenbehartigers en groepen van "georganiseerde burgers". Daar zit de individuele burger dus niet bij. Deze heeft primair de gemeente als aanspreekpunt.

De commissie constateert ook dat verwoede pogingen om "de burger" bij het provinciaal beleid en bestuur te betrekken al gauw iets krampachtigs krijgt en zelden tot grote successen leidt. Juist de pogingen om het provinciale beleid en bestuur zichtbaarder te maken voor "de burger", werken de opgeblazenheid van het provinciale bestuur in de hand. Het betrekken van de burger bij de overheid via de provinciale bestuurslaag is derhalve niet functioneel.

De commissie concludeert dat het provinciaal bestuur zich, als het gaat om het betrekken van de samenleving bij beleidsontwikkeling, primair moet richten op maatschappelijke partners en de georganiseerde burgers en belangengroepen.

Dat neemt uiteraard niet weg dat de provinciale volksvertegenwoordigers een verantwoordelijkheid hebben jegens hun achterban en zich dienen in te spannen om diens betrokkenheid vast te houden en zo mogelijk te vergroten. De provincie als orgaan heeft echter een andere focus.

Voorstel voor follow-up

In de discussie(s) over de nadere uitwerking en implementatie van pijler 1 uit het Collegeprogramma dient vorenstaande aanbeveling te worden betrokken.

12. Geef vorm aan en bewaak de follow-up

De Commissie rol en taken adviseert PS om nog vóór 2010 een traject af te ronden waarin tot een herbezinning is gekomen van alle taken en rollen van de provincie Drenthe en op korte termijn te beslissen over de vormgeving van dit traject.

De commissie dringt hier sterk op aan, om te voorkomen dat aan de follow-up van dit rapport onvoldoende handen en voeten wordt gegeven.

Voorts adviseert de commissie aan PS om periodiek audits te verrichten om het proces van toetsing van taken en rollen te bewaken.

Voorstel voor follow-up

- a. PS dragen aan GS op om een Plan van aanpak op te stellen (inclusief tijdpad) voor de uitvoering van vorenstaande aanbevelingen en de beslissingen van PS over de follow-up daarvan en dit uiterlijk in december 2008 aan PS voor te leggen.
- b. Iedere fractie houdt in de komende jaren met het rapport in de hand voortdurend in de gaten of voorstellen het toetsingskader kunnen doorstaan en maken daarin een bewuste en expliciete keuze. De vraag of een op te pakken taak of in te vullen rol noodzakelijk is dient steeds expliciet met het toetsingskader in de hand beantwoord te worden.

OPDRACHT VOOR NADERE UITWERKING VAN DE HEROVERWEGING VAN ROLLEN EN TAKEN

Het college van GS stelt een Plan van aanpak op voor de nadere uitwerking van de heroverweging van rollen en taken van de provincie Drenthe op basis van de aanbevelingen van het rapport Amen is geen Amsterdam van de Commissie rol en taken provincie Drenthe en de daarover door PS genomen besluiten.

Dit Plan van aanpak bevat in ieder geval:

- concrete voorstellen voor de te ondernemen activiteiten in dit traject (wat gaan wij doen?);
- concrete voorstellen voor de wijze waarop de uitwerking ter hand zal worden genomen (hoe gaan wij het doen en wie gaan het doen? Onder andere organisatorische vormgeving, verantwoordingslijnen en informatieverstrekking naar PS gedurende het traject).
PS dringen er daarbij op aan om een verantwoordelijk coördinerend gedeputeerde aan te wijzen voor het gehele traject. Een vrijgesteld programmaleider voor de dagelijkse aansturing is eveneens aan te bevelen;
- een concreet tijdpad waarbinnen de uitvoering zal zijn afgerond;
- de benodigde middelen voor uitvoering van het traject;
- de wijze waarop de staten worden geïnformeerd over de voortgang en de resultaten van de gezette stappen, alsmede de frequentie van die informatie.

Het Plan van aanpak wordt in de vergadering van 17 december 2008 aan PS ter beoordeling en goedkeuring voorgelegd.

PS-GS conferentie 17 september 2008

Datum: 17 september 2008
Locatie: Hof van Saksen te Nooitgedacht
Aanwezig: ruim 50 leden van provinciale- en gedeputeerde staten evenals leden van het Managementteam en de statengriffie.
Externe sprekers: dhr. T. Baas oud-gedeputeerde provincie Fryslân
dhr. Ir. J.N. Rozendaal, programmaleider provincie nieuwe stijl Zuid-Holland
Dagvoorzitter: dhr. B. Roelofs

Verslagen werkgroepen + plenaire terugkoppeling PS-GS conferentie

Samenvattend verslag van de statenconferentie Rol en Taken van de provincie Drenthe Door Jellie Stapert

De heer *Ton Baas* geeft een reflectie op het provinciale rapport "Amen is geen Amsterdam" en op de discussienota geschreven voor deze conferentie. In deze nota zijn naast "Amen is geen Amsterdam" ook verwerkt de rapporten van de commissies Ladders en d'Hondt en het uitvoeringsprogramma Bestuursakkoord.

De heer Baas sprak zijn complimenten uit voor het rapport, vond dat Drenthe op de goede weg is maar maakte daarnaast de volgende kritische opmerkingen:

- Een standpunt van gedeputeerde staten over de rol en taken van de provincie werd door hem node gemist.
- Wat wordt bedoeld met een Drentse oplossing? Uitleg hierover is gewenst.
- Zuid-Holland verschilt minder van Drenthe dan wordt aangenomen, want als in Zuid-Holland en in Drenthe de steden worden uitgelicht resteert bij beiden platteland.
- Het idee dat in Drenthe geen bestuurlijke drukte zou zijn verwijst hij naar het land der fabelen.
- Energie steken in het populair maken van de provincie wordt door hem ontraden.
- Waakzaam zijn voor op de loer liggende gemeenten, die graag de positie van de provincie willen aantasten, is wel gewenst.
- *Het rapport heeft geen aandacht voor de steden Emmen en Assen. Hoe lang trekken die zich nog iets aan van de provincie? (als parallel met ZH en de grote steden daar).*

Tot slot adviseert de heer Baas de provincie Drenthe helder te zijn en vooral keuzes te maken en daar standvastig mee om te gaan.

De heer *Rozendaal* informeert over de door Zuid-Holland gekozen werkwijze en geeft aan dat reeds bij de collegeonderhandelingen in 2007 is gekozen voor een nieuwe aanpak, de provincie Zuid-Holland nieuwe stijl. Naar aanleiding van de ervaringen in Zuid-Holland geeft hij de volgende suggesties en opmerkingen mee.

De provincie moet er voor zorgen scherp te blijven door zichzelf steeds twee vragen te stellen:

1. is het onderwerp van discussie een provinciale verantwoordelijkheid of een gemeentelijke- of rijks verantwoordelijkheid?
2. is sprake van een aantoonbare toegevoegde waarde als de provincie de betreffende taak uitvoert?

Hij merkt op, dat het toetsingskader uit het rapport "Amen is geen Amsterdam" deze twee vragen omdraait. Hij acht dit niet verstandig omdat dit meer gelegenheid tot afwijking van de kerntaken biedt. Hij zegt dat het rapport ook spreekt over het aan gemeenten verstrekken van kennis en expertise. Ook dit is een vorm van geld verstrekken. De taken via de voordeur weghalen moet niet betekenen dat dit via de achterdeur, het verstrekken van kennis, weer teniet wordt gedaan. Op die manier worden er geen keuzes gemaakt.

Uitgangspunt bij de takendiscussie moet nimmer geld zijn, maar eerst inhoudelijk over de taken en dan de discussie over de financiering. Het provinciefonds is voor provinciale aangelegenheden bedoeld en geeft als zodanig een legitimatie naar de kiezers.

Het afstoten van de taken (op bijvoorbeeld sociaal terrein) kan het beste met een overgangsperiode plaatsvinden. Wel adviseert hij deze overgang deze collegeperiode af te ronden.

Plenaire discussie / terugkoppeling

In vier discussiegroepen werd aan de hand van stellingen gesproken over de rol en taken van de provincie. Uit de plenaire terugkoppeling is het volgende naar voren gekomen:

- Heroriëntatie op kerntaken zoals genoemd in het bestuursakkoord is prima maar wel wanneer het een afbouw van taken betreft met een overgangsfase die samen met de gesprekspartners wordt vastgesteld. De overheid moet (zo wordt meerdere malen naar voren gebracht) blijven overkomen als een betrouwbare partner, zwalkend beleid hoort hier zeker niet bij.
- De operatie rol en taken moet plaatsvinden tijdens deze staten/college periode. De urgentie is er om het vraagstuk aan te pakken.
- Een aantal statenleden is de mening toegedaan dat de Drentse identiteit geen rol speelt bij de besturingsfilosofie.
- In zekere zin is Drenthe na de herindeling af (in bestuurlijke zin) en dat scheelt bij de samenwerking met gemeenten. Ook wordt opgemerkt dat er minder bestuurlijke onrust is in Drenthe in vergelijking met andere provincies.
- Het gebruiken van een toetsingskader is, zeker bij nieuwe onderwerpen, van belang maar wat blijft is de behoefte aan een hardheidsclausule. Er is behoefte aan een mechanisme om elkaar scherp te houden.
- Verschillen tussen provincies worden, meer dan de sprekers hebben aangegeven, wel gezien maar tegelijkertijd wordt opgemerkt dat de provincie zich hierdoor niet moet laten leiden.
- Verder wordt aangegeven dat de provincie als regisseur, zeker als het een goede betreft, niet zichtbaar is wat tegelijkertijd een spanningsveld oplevert tegen de verkiezingstijd als politici worden afgerekend op hun (landelijke) daden.
- Het onderzoeken wat de waarde van een gebiedsregisseur kan zijn is zeker de moeite waard. Ook de grensoverschrijdende samenwerking met provincies en in het SNN wordt waardevol gevonden. Maar samenwerking is geen wondermiddel en is alleen zinvol als er een verschil mee kan worden gemaakt.

Namens het college wordt aangegeven dat de aanbevelingen uit het rapport "Amen is geen Amsterdam" grotendeels worden onderschreven. Op 8 oktober a.s. komt het college met haar visie op het geheel waarbij hetgeen tijdens deze avond naar voren is gebracht zal worden meegewogen.

De statengriffier sluit de avond af onder dankzegging voor de inbreng met de mededeling dat PS op 8 oktober een besluit zal nemen over het hoe en wat en wanneer. Waarschijnlijk zijn er ook daarna nog een aantal vergaderingen van PS nodig om concrete besluiten te nemen.

Uitwerking werkgroep 1 (door Eva Dekker)

Stelling 1

1) Op terreinen die primair des gemeenten zijn (breedtesport, maatschappelijke ondersteuning, onderwijs, stedelijke ontwikkeling) heeft de provincie uitsluitend een rol te vervullen als er vraag is vanuit gemeenten.

Of

2) Op terreinen die primair des gemeenten zijn (breedtesport, maatschappelijke ondersteuning, onderwijs, stedelijke ontwikkeling) heeft de provincie uitsluitend een rol te vervullen als gebiedsregisseur.

Of

3) De provincie stopt met beleidsontwikkeling en –uitvoering op terreinen die primair des gemeenten zijn als er geen sprake is van vraag of taakverwaarlozing vanuit gemeenten.

Of

4) De provincie kan op de terreinen van breedtesport, maatschappelijke ondersteuning, onderwijs en stedelijke ontwikkeling de vraag vanuit gemeenten stimuleren door in een aantrekkelijk aanbod te voorzien.

Algemeen

Alle deelnemers zijn het er over eens dat dit de meest essentiële stelling van de 3 te behandelen stellingen is.

Beelden

- Een deelnemer kan uit de voeten met de 1^e optie: gemeenten missen expertise, de provincie zou vraaggestuurd ondersteuning moeten bieden.
- De vraag is of dat efficiënt is?
- De provinciale rol kan worden ingevuld door expertise. Bovendien moet de provincie met haar rol binnen de kaders van Ladders en het bestuursakkoord blijven.
- De eerste optie dient enigszins te worden genuanceerd; de provincie heeft “uitsluitend” een rol te vervullen als er vraag is uit gemeenten is niet helemaal juist. De provincie kan ook een pro-actieve rol vervullen op gebieden die primair des gemeenten zijn. Een voorbeeld uit de praktijk wordt aangehaald met betrekking tot een HBO-instelling, optreden van de provincie was hier echt nodig.
- Op economisch gebied en in gemeentegrensoverschrijdende gevallen heeft de provincie ook een rol te vervullen.
- Dat klopt, maar de stelling heeft vooral betrekking op de ‘zachte’ kant.
- De discussie moet toegespitst worden op specifieke terreinen. Onderwijs is bijvoorbeeld breder en betreft ook economische aspecten.
- De 4^e optie doen we nu. Een deelnemer voelt meer voor de 3^e optie. Taakverwaarlozing is een maatschappelijke misstand. Moet de provincie in het geval van taakverwaarlozing door een gemeente deze taak dan overnemen?
- Dat is minachting van het lokale bestuur: het is de verantwoordelijkheid van de gemeenteraden (zij gaan daar over). Taakverwaarlozing is een zaak van de gemeenteraad!
- Gevraagd wordt waar de verandering zit?
- Die zit ook bij de regisseursrol, het aanjagen en stimuleren (2^e optie). De provincie heeft een overkoepelende blik, maar de uitvoering van een plan is aan degene die primair verantwoordelijk is. De feitelijke uitvoering moet de provincie aan andere partijen over laten.
- Maar waar zit dan de verandering? De provincie is nu toch ook gebiedsregisseur?
- De provincie moet een stap terug doen, maar wel de regisseursrol houden op zaken die des gemeenten zijn.

- Niet in alle gevallen. De provincie heeft bijvoorbeeld geen regisseursrol op het gebied van stedelijke ontwikkeling in Emmen. Behalve als er een regiobrede (grensoverschrijdende) vraag is.
- Wat wordt verstaan onder gebiedsregisseur?
- Verwezen wordt naar de definitie van gebiedsregisseur in het bestuursakkoord.
- We moeten keuzes maken. De sociale agenda bevat belangrijke thema's, maar is geen provinciale taak. Stel nu dat een gemeente niet de middelen heeft om deze taak op te pakken?
- Een herverdeling van taken (tussen rijk, provincies en gemeenten) kan ook leiden tot een herverdeling van middelen.
- Het gaat er niet om wat wij belangrijk vinden, maar waar de verantwoordelijkheid ligt.
- Toch ook wel wat wij belangrijk vinden, dat past in de open huishouding van de provincie. Wat wel of niet des provincies is, is een lastige vraag.
- Het gaat om wat we willen bereiken, wat zetten we bijvoorbeeld in het verkiezingsprogramma?
- Als we zoeken naar verandering komen we uit bij de 3^e optie. Maar we moeten er voor waken om het proces niet van gemeenten over te nemen.
- De provincie heeft als gebiedsregisseur een helicopterview. Gemeenten willen graag een visie. Of willen ze juist expertise?
- We mogen toch verwachten dat gemeenten zelf ook een visie hebben?
- We moeten de discussie scherp houden.
- Fasering is belangrijk.
- We moeten durven te kiezen. Dan kunnen we ons meer verdiepen in taken die overblijven.
- Budgettaire 'deuren' ook openstellen? Dus als er een herverdeling van taken komt, dan ook een herverdeling van middelen?
- Ja, want anders worden gemeenten reactief. Er zit namelijk ook een politieke dimensie in het verhaal van Zuid-Holland, deze dimensie ontbrak in de presentatie.

Rode draad

Deze stelling is de meest essentiële stelling en liep in feite als rode draad door de andere stellingen. Gezocht is naar een optie (antwoord op de stelling) waaruit verandering blijkt. Daarbij is veel gesproken over de betekenis van de woorden taakverwaarlozing en gebiedsregisseur. Aangegeven is dat keuzes maken en faseren belangrijk is.

De rode draad is dat de provincie zich niet bezig houdt met terreinen die primair des gemeenten zijn, maar zich richt op haar rol als gebiedsregisseur en de uitvoering aan andere partijen over laat. De volgende kanttekeningen zijn hierbij gemaakt:

- Daar waar vraag van gemeenten is, heeft de provincie een rol te vervullen.
- Daarnaast kan de provincie ook een pro-actieve rol vervullen, bijvoorbeeld in het geval van gemeentegrensoverschrijdende thema's.
- De verantwoordelijkheid voor taakverwaarlozing ligt (in eerste instantie) bij de gemeenteraad.

Kanttekeningen

Zie hierboven.

Stelling 6

1) Drenthe bemoeit zich absoluut niet met beleidsterreinen waarvoor het rijk middelen beschikbaar stelt voor uitvoering op gemeentelijk niveau,

Of

2) Drenthe wil de schakel zijn tussen rijk en gemeente en gebruikt daartoe de rijksmiddelen en werkt aanbodgericht.

Beelden

- Roept deze stelling het beeld op van de provincie als 3^e wiel aan de wagen?
- Nee, 2 bestuurslagen is voldoende.
- De 2^e optie is goed te verdedigen. Er gaan rechtstreeks middelen van rijk naar gemeenten, maar ook getrapt. Daar waar middelen getrapt, via de provincie, naar gemeenten gaan moeten we kijken naar de beleidsterreinen. Het dienen alleen beleidsterreinen des provincie te zijn.
- Optie 1 is alleen van toepassing op beleidsvelden die primair des gemeenten zijn. Optie 2 geldt alleen als het om provinciale taken gaat.
- Of een aantal rijkstaken gaat naar gemeenten, dan hou je ook 2 bestuurslagen. Dit biedt kansen voor de provincie, bijvoorbeeld versterking van de rol en positie van de provincie op economisch terrein. De provincie kan daar meer eigen regie op voeren. Zie bijvoorbeeld de EFRO-gelden.
- Hetzelfde geldt voor nWRO, daar ligt provinciaal belang.
- De provincie dient dan ook gezag te ontwikkelen door: te doen, kwaliteit te leveren en ontwikkelingsgericht te werken.

Rode draad

Optie 2: Drenthe wil de schakel zijn tussen rijk en gemeente en gebruikt daartoe de rijksmiddelen en werkt aanbodgericht.

Kanttekening

Het betreft alleen beleidsvelden die des provincie zijn. Voor beleidsvelden die des gemeenten zijn kan optie 1 gelden.

Stelling 2

De commissie Rol en taken stelt dat er voor de provincie een taak is weggelegd als intermediair tussen Europees c.q. rijksbeleid en lokale beleidsbelangen. Dit kan zijn in de rol van vertaler van Europees en rijksbeleid naar het regionale/lokale niveau. Dit kan ook zijn in de rol van belangenbehartiger, pleitbezorger voor regionale en lokale belangen bij het rijk of in Brussel.

A. Dit betekent dat PS nader gaan onderzoeken hoe de intermediaire rol van de provincie nadrukkelijker vorm kan krijgen, of;

B. Dit betekent dat GS nader gaan onderzoeken op welke beleidsterreinen de intermediaire rol van de provincie nadrukkelijker vorm kan krijgen.

Beelden

- Optie B: GS moeten nader gaan onderzoeken op welke beleidsterreinen de intermediaire rol van de provincie nadrukkelijker vorm kan krijgen, maar PS moeten de opdracht hiertoe geven.
- Beide kan: PS kunnen onderzoeken hoe de intermediaire rol van de provincie meer vorm kan krijgen en GS kunnen onderzoeken op welke beleidsterreinen deze intermediaire rol nadrukkelijker vorm kan krijgen.
- Eigenlijk is dit vraagstuk iets voor gemeenten, maar de provincie heeft deze rol opgepakt. Je zou op dit gebied kunnen spreken van taakverwaarlozing door gemeenten. Legitimatie speelt hierbij een rol: primair is dit des gemeenten, maar er ligt ook een taak voor de regio en dus ook voor de provincie.
- Andersom geldt dit dan ook voor de provincie; de provincie doet dan ook aan taakverwaarlozing.
- Men is het er over eens dat dit een nieuw beleidsterrein is en dat dus geen sprake kan zijn van taakverwaarlozing door gemeenten (of provincie).
- De provincie kan niet in haar eentje de belangen van gemeenten behartigen. We moeten toegroeien naar een model waarin gemeenten zelf hun belangen behartigen.
- Is het wel efficiënt dat alle gemeenten, ook kleine gemeenten, dit zelf doen?

- Nee, maar gemeenten moeten zich wel realiseren dat Europa net zo belangrijk is voor gemeenten als bijvoorbeeld ruimtelijke ordening. Daarbij geldt dat GS sectorale verantwoordelijkheid in het Europadossier moeten brengen.
- Op dit terrein is geen tijd te verliezen, dus GS moeten op korte termijn gaan onderzoeken op welke beleidsterreinen de intermediaire rol van de provincie nadrukkelijker vorm kan krijgen. Optie B dus. Dit is zelfs al aan de orde, is als zodanig besproken.
- Als aandachtspunt wordt genoemd dat dit een witte vlek is. Het is een ingewikkeld vraagstuk dat vraagt om inzet, visieontwikkeling en keuzes. De ambtelijke organisatie wordt bovendien niet groter.
- Deze discussie komt terug, GS zijn hier mee bezig. Maar: we (GS + PS) bepalen met elkaar de agenda.
- Wordt het sociale domein ook meegenomen in deze discussie?
- Geconcludeerd wordt dat we weer terug zijn bij stelling 1, de meest essentiële stelling volgens de deelnemers aan werkatelier 1.

Rode draad

Optie B: GS zouden op korte termijn nader moeten onderzoeken op welke beleidsterreinen de intermediaire rol van de provincie nadrukkelijker vorm kan krijgen. En hierbij sectorale verantwoordelijkheid in het Europadossier aanbrengen.

Kanttekeningen

- Het is de vraag of het efficiënt is dat alle gemeenten hun eigen belangen behartigen, maar gemeenten moeten wel doordrongen zijn van het feit dat Europa ook belangrijk is voor gemeenten.
- Keuzes maken (ook: wat doen we niet), waarbij de benodigde ambtelijke inzet voor visievorming beschikbaar moet worden gesteld.

Uitwerking werkgroep 2 (door Anton Klijn)

Allereerst vraagt de moderator Luuk Hajema wie de rapporteur wil zijn. Besloten wordt dat Agnes Mulder de terugkoppeling zal verzorgen.

Als eerste wordt besloten stelling 1 te bespreken.

1.

Op de terreinen die primair des gemeenten zijn (breedtesport, maatschappelijke ondersteuning, onderwijs, stedelijke ontwikkeling) heeft de provincie uitsluitend een rol te vervullen als er vraag is vanuit de gemeenten,

of

Op de terreinen die primair des gemeenten zijn (breedtesport, maatschappelijke ondersteuning, onderwijs, stedelijke ontwikkeling) heeft de provincie uitsluitend een rol te vervullen als gebiedsregisseur.

of

De provincie stopt met beleidsontwikkeling en -uitvoering op terreinen die primair des gemeenten zijn als er geen sprake is van vraag of taakverwaarlozing vanuit gemeenten.

of

De provincie kan op de terreinen van breedtesport, maatschappelijke ondersteuning, onderwijs en stedelijke ontwikkeling de vraag vanuit gemeenten stimuleren door in een aantrekkelijk aanbod te voorzien.

In reactie hierop wordt opgemerkt wordt dat de verhalen van de sprekers confronterend over zijn gekomen. Geconstateerd wordt dat de gevolgen van de bestuurlijke ontwikkelingen fors zijn voor de provincies. Hierbij wordt de nuancering aangebracht dat de gevolgen van het beleid van de provincie Zuid-Holland waarschijnlijk aanzienlijker zijn dan voor de andere provincies.

Gevraagd wordt waarom de provincie Drenthe mee moet gaan met de ontwikkelingen. In dit verband worden onder andere de termen "uitkleden" en "centen houden" genoemd. Ook wordt de vraag gesteld of gemeenten de kennis en middelen hebben om de taken over te nemen van de provincie.

Hierop wordt gezegd dat de kerntakendiscussie wel degelijk iets toegevoegd. We moeten hier keihard aan vasthouden. Wel moet een overgangstraject tot de mogelijkheid behoren.

Gevraagd wordt hoe het zit met het, ook door de Staten, geaccordeerde bestuursakkoord. Deze handtekening moet nu worden waargemaakt.

Geconstateerd wordt dat de ontwikkelingen rondom het bestuursakkoord maken dat de provincie Drenthe moet waken dat een Drentse geluid doorklinkt in de discussie. Voorkomen moet worden dat we in een soort "Deense discussie" terecht komen waar geen ruimte meer is voor de bijzondere positie van de provincie Drenthe.

Gevraagd wordt of de provincie Drenthe ertoe doet. Hierop wordt gezegd dat de provincie Drenthe niet de financiële gaten van de gemeenten moet willen dichten. De provincie moet dit zonder natte ogen aan de gemeenten durven te vertellen. In dit verband moet voorkomen worden dat gemeenten achterover leunen wetende dat de provincie de gaten dicht.

De Drentse schaal met slechts twaalf gemeenten maakt dat de provincie Drenthe een andere rol kan vervullen dan bijvoorbeeld de Randstadprovincies. Als voorbeeld wordt de jeugdzorg genoemd. In de provincie Drenthe zou het goed zijn als de jeugdzorg een provinciale taak is omdat de gemeenten allemaal relatief klein zijn.

Gezegd wordt dat moet worden opgeschoten. Lef moet worden getoond om nog voor de nieuwe verkiezingen duidelijke keuzes te maken. Hiertoe is noodzakelijk dat statenbreed de koers wordt bepaald.

Gevraagd wordt waarom je in de politiek gaat. Geantwoord wordt dat als je je wil richten op het sociale domein je niet in de provinciale politiek moet maar in de gemeentelijke politiek. Geconcludeerd wordt dat deze redenering kan worden vertaald naar het de takendiscussie van de provincie en dus ook gemeenten. Gezegd wordt dat het niet voor te stellen is dat de provincie helemaal geen taken meer heeft in het sociale domein.

In dit verband wordt ook nog opgemerkt dat het niet prettig is dat een principiële opvatting over het niet oppakken van taken in het sociale domein door de provincie veelal wordt opgevat als niet sociaal.

Geconcludeerd wordt dat de takenperiode nog deze periode moet worden afgerond. Gekeken moet worden welke taken bij de provinciale bestuurslaag passen. De vraag of een taak moet worden opgepakt door de provincie wordt niet bepaald door de vraag of iets maatschappelijk belangrijk is maar of de provincie als bestuurslaag een toegevoegde waarde heeft. De bijzondere Drentse schaal kan hierbij reden zijn voor een afwijkend standpunt.

Uitwerking werkgroep 3 (door Bert Gernaat)

Stelling 3

GS dient bij elk nieuw beleidsvoorstel het toetsingskader uit het rapport van de commissie Rol en taken te hanteren en PS over de uitkomst daarvan te informeren

Of

GS dient bij nieuwe voorstellen op de terreinen die primair des gemeenten zijn gezamenlijk met die gemeenten te komen tot een wederzijdse rolverdeling/samenwerkingsvormen die kenbaar te maken in voorstellen aan PS.

Meerderheidsstandpunt:

Ervan uitgaande dat een toetsingskader door PS wordt vastgesteld worden nieuwe beleidsvoornemens daaraan getoetst. Dit kan worden verwerkt in het voorstel van GS. Wel moet in bijzondere gevallen een afwijking mogelijk zijn. Er moet in bijzondere gevallen naar bevind van zaken worden gehandeld. Als een onderwerp des gemeente is en de gemeente pakt het op dan moet de provincie er af blijven.

Niet over alle onderwerpen hoeft met gemeenten worden gesproken over de rolverdeling c.q. samenwerking. In alle gevallen de matrix doorlopen. Alleen bij toegevoegde waarde en als het een provinciale verantwoordelijkheid is dit aan de orde.

Kanttekeningen:

Ook als zaken des gemeente zijn graag vinger aan de pols houden. De vraag is of en op welk moment zou moeten worden ingegrepen.

Politici gaan overal over, ook in de functie van statenlid; statenlid is een provinciale volksvertegenwoordiger.

Stelling 4

De provincie vervult op het ruimtelijk economisch en cultureel domein een regisseursrol.

a. Dit betekent dat de provincie een eigen visie in grote lijnen uitzet en zorgt dat alle spelers zich daarnaar richten (inclusief aanwijzingen en ingrepen).

Of

b. Dit betekent dat de provincie in overleg met spelers de lijn bepaalt en door anderen laat uitvoeren en toetst op resultaat.

Of

c. Dit betekent dat de provincie de spelers uitnodigt en hen zelf laat bepalen wat er moet gebeuren en hoe dat moet gebeuren.

Meerderheidsstandpunt:

De regisseursrol kan op verschillende manieren worden ingevuld. Regisseur zegt hoe de spelers het moeten doen of haalt de regisseur het beste uit de spelers en laat de uitvoering aan hen over. Het invullen van de regisseursrol is afhankelijk van de coalitie die wordt bepaald door de verkiezingen. Ook de kwaliteit van de spelers is belangrijk. Invullen van de regisseursrol is mede afhankelijk van de speler.

Vertrekpunt is sub b, maar als voor bepaalde aspecten is de provincie de beleidsmaker en moet dit beleid worden geëffectueerd. Niet in de eerste plaats door ingrepen en aanwijzingen maar vooral door stimuleren en inspireren. Uiteindelijk moet de provincie het been wel stijf houden. Ook belangrijk is dat getoetst wordt op resultaat.

kanttekeningen:

Geen

Stelling 8

De identiteit van de provincie Drenthe en de Drentse schaal vragen om een eigen soort politiek bestuur.

- a. Het politieke bestuur moet dan ook juist over die identiteitsbepalende onderdelen gaan. De overige bovenlokale issues kunnen beter door provinciale inhoudelijk - technische uitvoeringsorganisaties of door intergemeentelijke organen worden geregeld.
- b. De provincie Drenthe heeft een ideale schaal om beleid gezamenlijk met andere overheden te ontwikkelen. En zo te komen tot een Drents model van partnerschap van overheden

Meerderheidsstandpunt:

De Drentse identiteit en de schaal hebben niets te maken met de sturingsfilosofie. Hoe wij onze provinciale verantwoordelijkheid formuleren is in Drenthe niet anders als in Zuid-Holland. Korte lijnen zoals in Drenthe wel makkelijk, maar niet van invloed over de verhouding in de verantwoordelijkheden tussen overheden en op de wijze waarop een bestuurder handelt.

Kanttekeningen:

Over het vorenstaande is geen verschil van mening.

Aanvulling meer algemeen:

Men vindt wel dat je andere overheden kan helpen als er iets bijzonders gebeurt. Dit betekent echter niet dat de taak voor lange tijd wordt overgenomen.

De partnerschap met andere noordelijke provincies is niet zozeer een kwestie van de noordelijke mentaliteit maar met gedeelde belangen die wij hebben .

Als PS doen we graag dingen die zichtbaar zijn voor het publiek. Link met de burger zal door een herinrichting van bestuurlijk Nederland anders worden. Onderscheid moet worden gemaakt tussen volksvertegenwoordiger/politicus en statenlid. Een volksvertegenwoordiger/politicus kan elk onderwerp tot de zijne maken. PS/Statenleden gaan alleen over zaken die de provincie aangaan.

Uitkijken dat door bemoeienis van politicus/ statenlid niet de indruk wordt gewekt dat PS er iets over te vertellen hebben. Niet allerlei issues tot de onze maken terwijl we er geen zeggenschap over hebben.

Moeilijkheid is om een mechanisme te ontwikkelen dat je niet met bepaalde zaken moeten bemoeien.

Moet je als provincie ingrijpen als er zaken bij andere overheden mis (dreigen te) gaan. Zo ja wanneer moet dit. Alleen bij ernstige taakverwaarlozing of eerder?

Uitwerking werkgroep 4 (door Jascha Norder)

Stelling 4

De provincie vervult op het ruimtelijk economisch en cultureel domein een regisseursrol.

a. Dit betekent dat de provincie een eigen visie in grote lijnen uitzet en zorgt dat alle spelers zich daarnaar richten (inclusief aanwijzingen en ingrepen).

Of

b. Dit betekent dat de provincie in overleg met spelers de lijn bepaalt en door anderen laat uitvoeren en toetst op resultaat.

Of

c. Dit betekent dat de provincie de spelers uitnodigt en hen zelf laat bepalen wat er moet gebeuren en hoe dat moet gebeuren.

Beelden

- Betreft de hoe-vraag, niet de wat-vraag. PS zijn kaderstellend (wat), richtinggevend en GS zijn uitvoerend (hoe).
- De werkwijze zoals in de nWRO uitgewerkt sluit aan bij b.: de provincie bepaalt de lijn en rekent af op resultaten. Resultaten die van tevoren samen met betrokken partijen zijn afgesproken.
- Alle rapporten geven de provincie een nadrukkelijke rol op het gebied van ruimtelijke ordening. Dit moet ruim worden opgevat; het betreft ook cultuur en toerisme met betrekking tot ruimtelijke ordening, infrastructurele onderwerpen, enz.
- Wij zijn gekozen als vertegenwoordigers. Wanneer het ons domein betreft moeten we dan ook de discussie met betrokken partijen aan gaan, voor een deel luisterend, maar voor een deel ook prekend.
- We moeten onderscheid maken tussen wettelijke taken en de invulling van de beleidstaken.
- Kijken naar waar minimaal moet en maximaal kan.
- Als een gemeente een wettelijke taak niet oppakt, dan moet de provincie de gemeente daarop aanspreken. De provincie gaat de taak niet op zich nemen, is glijdend vlak; wat doe je wel en wat doe je niet.
- Voor wettelijke taken op het gebied van ruimtelijke ordening en cultuur gelden a. en b. En voor taken die niet wettelijk benoemd zijn kan eventueel c. gelden.
- Beginnen met een visie (a.), in overleg (b.). Verantwoordelijkheid ligt bij de uitvoerende instanties, maar de provincie checkt wel of afspraken worden nagekomen (afpraak = afspraak).
- Bij beleidsmatige taken is het niet zo eendimensionaal als de stelling is geformuleerd.
- Als voorbeeld wordt een project genoemd waar de provincie heeft ingegrepen omdat gemeenten het niet oppakten. Een dergelijk grensoverschrijdend conflict en gebiedgerichte aanpak rechtvaardigt dat de provincie een rol oppakt, als initiator, motivator, stimulator, enz., op basis van commitment
- De regierol van de provincie is ook afhankelijk van de (bestuurs)kracht van gemeenten.

Rode draad

Duidelijk onderscheid wordt gemaakt tussen wettelijke taken, bijvoorbeeld op het gebied van ruimtelijke ordening en cultuur, en niet-wettelijke en beleidsmatige taken:

- Wettelijke taken (ruimtelijke ordening en cultuur): rode lijn van de discussie is dat **a.** en **b.** van toepassing zijn: De provincie maakt een visie, in overleg met betrokken partijen. De uitvoering ligt vervolgens bij de uitvoerende instanties en de provincie rekent deze instanties af op de resultaten, die van te voren zijn afgesproken.
- Niet-wettelijke en beleidsmatige taken: afhankelijk van de situatie kan hiervoor ook **c.** gelden.
- Een grensoverschrijdend project/conflict met veel betrokken partijen kan een rol van de provincie als initiator en stimulator rechtvaardigen, wel op basis van commitment.

- De provincie spreekt gemeenten die hun wettelijke taken niet of onvoldoende oppakken hier zo nodig op aan, maar neemt deze taken niet op zich. (Is glijdend vlak.)

Kanttekeningen

Geen.

Stelling 5

De provincie moet zich meer focussen op zijn rol als gebiedsregisseur. Dit betekent:

- a. De provincie moet voldoende kritische massa ontwikkelen om de rol van integrale gebiedsregisseur adequaat op te pakken. De focus ligt te veel op de uitvoering van wet- en regelgeving.
- b. De provincie moet zich als gebiedsregisseur meer richten op signalering, visievorming en kadervorming.
- c. De provincie moet zich meer beperken tot contacten met medeoverheden, maatschappelijk middenveld en georganiseerde groepen burgers en zich niet bemoeien met individuele burgers.

Algemeen

Omdat stelling 4 en 5 veel overlap hebben is met stelling 5 de discussie over stelling 4 voortgezet.

Beelden

- Er wordt een voorbeeld van een project van Zuid-Holland aangehaald. De uitvoering van de provinciale structuurvisie is een gemeentelijke opgave. Ter voorbereiding op het project is een verdiepingsslag gemaakt: werkwijze, benodigde middelen, betrokken partijen, enz. Vervolgens is een ontwikkelingsmaatschappij opgericht en 1 grote pot met vereveningsgelden ingesteld. Hierin hebben alle betrokken partijen hun bijdragen gestort.
- In de beginfase dient de provincie het voortouw te nemen. Met de uitvoering moet de provincie geen bemoeienis hebben.
- Belangrijkste is om alle partijen op het zelfde schaakbord te krijgen; afspraken maken en een vereveningspot instellen. Vervolgens project uitvoeren, en de provincie loslaten.
- In een omgeving waarin betrokken partijen geen besluiten nemen kan de provincie de regierol oppakken. Het is wel de vraag of er in Drenthe sprake is van dergelijke (grote) projecten.
- Provincie als financier: gemeenten vinden het vaak prima dat de provincie de regierol op zich neemt, als de provincie maar geld meebrengt.
- De provincie als gebiedsregisseur heeft een lichtplan (kaders, visie) en de rollen voor acteurs in haar hoofd, maar speelt niet zelf de hoofdrol. Hooguit vind je de provincie terug op de aftiteling. *“Een goede regisseur merk je niet.”*
- Het lichtplan is het samenspel tussen private en publieke partijen. Als er een impasse ontstaat zou de provincie een rol kunnen vervullen door verbindingen te leggen. De provincie zou zelfs meer kunnen doen dan wij willen zonder geld mee te brengen.
- Lichtplan: wat doen PS? PS geven richting aan, GS voeren uit. Doen GS het niet goed, dan kun je daar als PS weinig meer aan doen.
- Dat ligt ook aan de fase waarin de uitvoering zich bevindt.
- Een PS lid is ook partijlid, via die lijn kan een PS-lid ook informatie verzamelen en invloed uitoefenen.
- Wat PS kunnen doen is kritischer om gaan met de agendering van onderwerpen, bijvoorbeeld naar aanleiding van rapporten.
- Op beleid dat al uitgevoerd wordt heb je als PS weinig invloed. Het enige wat PS kunnen doen is controleren en bewaken dat het niet mis gaat. Bij het inzetten van nieuw beleid komt de regisserende rol van PS wel nadrukkelijk aan de orde.
- PS moeten een visie vormen waarmee ze de focus voor GS aangeven.

Rode draad

De provincie als (gebieds)regisseur vormt (in overleg met betrokkenen) een visie, formuleert heldere kaders en verricht die werkzaamheden en creëert die voorwaarden die noodzakelijk zijn voor een goede (project)start. In de uitvoeringsfase trekt de provincie zich terug; de uitvoerende partijen verrichten hun afgesproken taken. De credits gaan naar de uitvoerende partijen. De provincie, als een goede regisseur, merk je niet.

De visie van PS vormt de focus voor GS.

Kanttelingen

- Een impasse tussen uitvoerende partijen rechtvaardigt een rol van de provincie als legger van verbindingen.
- Als andere partijen geen besluiten nemen kan de provincie de regierol oppakken.
- Als provincie niet alleen op grond van mee te brengen financiële middelen een rol opeisen.

Stelling 7

Als de provincie meer bestuurlijke samenwerking zoekt met Drentse overheden en (andere) noordelijke provincies wordt de bestuurskracht vergroot,

En

Als de provincie zich vraaggerichter, integraler en tactischer opstelt tegenover gemeenten is er een wereld te winnen en wordt de bestuurskracht versterkt,

En

Zo is een principiële discussie over kerntaken praktisch overbodig

Beelden

- Er is een stelling die luidt dat om de bestuurskracht te vergroten maximaal 2 bestuurslagen zich met het onderwerp moeten bemoeien.
- Het vergroten van bestuurskracht zit hem ook in het helder definiëren en duidelijk afbakenen.
- Voorbeeld uit het verleden wordt aangehaald: meer partijen levert niet altijd meer bestuurskracht op, wel meer bestuurlijke en ambtelijke drukte.
- Bij grote projecten leveren meerder partijen wel (kortstondig) meer bestuurskracht op.
- Rijk, provincies, gemeenten: we zijn 1 overheid. Zoek meer op basis van je takenpakket samenwerking op.
- Bij grote grensoverschrijdende projecten leveren meerdere partijen meer bestuurskracht op, bij kleinere projecten niet (altijd).
- De provincie moet de voorwaarden creëren waaronder andere partijen hun rol kunnen pakken. De provincie moet zich vervolgens bescheiden opstellen voor het in ontvangst nemen van de credits.
- Aangezien de burger PS afreken op resultaten, moet de provincie hierbij wel haar naam vestigen, maar niet evenveel roem oppakken als bijvoorbeeld gemeenten.
- Drenthe is bestuurlijk gezien overzichtelijk: na de herindeling zijn er 12 gemeenten en een aantal waterschappen. Kortom: qua bestuurlijke spelers is Drenthe mooi af, qua bestuurlijke verhoudingen is in Drenthe minder turbulentie dan in andere provincies.

Rode draad

Bestuurskracht zit niet alleen in het aantal partijen, maar (juist) ook in de rol (welke en de wijze waarop) die de provincie oppakt. De provincie moet die voorwaarden creëren waaronder andere betrokken partijen hun rol goed kunnen oppakken. Hoewel het betrekken van meerdere partijen niet per definitie meer bestuurskracht oplevert, kan dit met name bij grote projecten wel het geval zijn.

Kanttekeningen

- Oppassen voor bestuurlijke en ambtelijke drukte.
- Hoewel de credits voor een groot project met veel partijen voor de uitvoerende partijen komen, heeft de provincie wel een naam te vestigen. Immers, dat is waar de burgers PS op afrekenen bij de verkiezingen.